

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**«Соціально-етичні та деонтологічні проблеми
сучасної медицини
(немедичні проблеми в медицині)»
24-25 лютого 2022 року**

м. Запоріжжя

УДК 614.253(063)

С69

Редколегія:

Боярська Л.М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І.Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сепетий Д.П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М.О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К.А. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Павленко Н.В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (24-25 лютого 2022 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – 248 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Кравченко В.Ю.</i> Професійне та емоційне вигорання працівників медичної сфери	141
<i>Шовкопляс О.В.</i> Проблема професійного вигорання педагогів	143
<i>Разумна А.Г., Стриженко Т.О.</i> Професійна ідентичність як чинник запобігання професійного вигорання лікарів	146
<i>Стынкэ К.А., Пынзару Ю.В., Тону Т.С.</i> Условия труда и уровень заболеваемости медицинского персонала бригад скорой медицинской помощи	149

5. ПРОБЛЕМА ТІЛЕСНОСТІ

<i>Вещикова О.С.</i> Тематика тілесності у творчості Гевіна Френсіса	153
<i>Мереуцэ И.Е., Леорда А.И., Ожован В.В.</i> Морально-этические проблемы в исследовании сахарного диабета I типа у детей	155
<i>Капустін С.А., Давидова А.Г.</i> Допомога невиліковно хворій людині: гуманітарний аспект	158
<i>Крупей К.С.</i> Основні принципи створення недискримінаційного освітнього середовища при викладанні студентам дисципліни “Мікробіологія, вірусологія та імунологія”	159
<i>Цимбал А.Ю., Котлова Ю.В.</i> Місія філософії в сучасній діагностиці стану мінеральної щільності кісток у передчасно народжених – близнюків	162
<i>Маганова Т.В., Ткаченко Н.О.</i> “Контрацепція – зло чи благодать?” у світлі філософського питання тілесності	163
<i>Русу-Радзикевич Н.В.</i> Некроз костей лица, связанный с проблемой телесности	165
<i>Савельев В.Г., Рябоконт Е.В., Фурик Е.А., Ялова Г.В., Рябоконт Ю.Ю.</i> Философия религии и проблема телесности и нравственности в здоровье человека	170

6. ПРОБЛЕМА ЛІКАРЯ-ВИКЛАДАЧА – ЯКИЙ ПІДХІД ДО РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ Є ОПТИМАЛЬНИМ?

<i>Рудько Н.П., Александрова К.В., Крісанова Н.В.</i> Проблема академічної прокрастинації та навчальної мотивації студентів ЗВО	173
<i>Подліанова О.І., Котлова Ю.В., Дмитрякова Г.М.</i> Кліпове мислення: втрачені пазли	175
<i>Візір В.А., Деміденко О.В., Садомов А.С., Приходько І.Б., Буряк В.В., Шолох С.Г.</i> Оптимізація підходів до самостійної роботи іноземних студентів	177

7. ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

<i>Марков Ю.І.</i> Особливості дистанційного навчання в умовах пандемії	179
<i>Марушко Ю.В., Бойко Н.С., Чабанович О.В.</i> Особливості викладання педіатрії в умовах пандемії COVID-19	184

5. ПРОБЛЕМА ТІЛЕСНОСТІ

ТЕМАТИКА ТІЛЕСНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ГЕВІНА ФРЕНСІСА

*Вещикова Олена Сергіївна, кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри культурології та українознавства,
Запорізький державний медичний університет*

Гевін Френсіс (нар. 1975) – лікар загальної практики, який живе і працює в Единбурзі (Шотландія), поєднує професійну діяльність із пристрасною до мандрів та письменництва. Свій лікарський досвід він утілює у напівдокументальних, напівфікційних творах, які набули значної популярності. Два з них уже було перекладено українською мовою: *Adventures in Human Being: A Grand Tour from the Cranium to the Calcaneum* (у перекладі – “Дивовижні пригоди всередині тіла. Велика подорож від голови до п’ят”; книга отримала літературну премію Товариства Солтайр за науково-популярну літературу та стала книгою року Британської медичної асоціації) та *Shapeshifters: A Journey Through the Changing Human Body* (у перекладі – “Метаморфози. Нотатки лікаря про медицину та зміни людського тіла”; стала книгою року за версією Sunday Times і Scotsman).

У “Дивовижних пригодах...” Френсіс розкриває такий аспект категорії тілесності, як презентація тіла. Наратив побудовано на тому припущенні, що кожна людина має тіло, втім практично для кожного, за винятком лікарів, власне тіло залишається terra incognita, незвіданою територією. Автор веде читачів у подорож людським тілом, його книга – це мапа, путівник, що послідовно розповідає про мозок, очі, м’язи обличчя, внутрішнє вухо, легені, серце, молочні залози, плече, зап’ястя і кисть, нирки, печінку, кишківник, геніталії, матку, плаценту, тазостегновий суглоб, стопу і пальці ніг.

Особливістю творів Френсіса є те, що він не обмежується суто анатомічними подробицями, а, спираючись на свій багатий лікарський досвід і обширні культурні знання, поєднує клінічні історії з епізодами з історії медицини, філософії та літератури, щоб описати тіло у хворобі та здоров’ї, у житті та вмиранні, а також надати знання про те, як уявляли та зображували тіло протягом тисячоліть.

Гевін Френсіс досить наочно описує біль і страждання, не вживає евфемізмів і не уникає згадок про кров; багато епізодів стосуються пацієнтів із серйозними травмами. Для автора важливо всебічно розкрити красу людського тіла, і це змушує порушувати теми, табуйовані у звичному дискурсі. Наратор переконує, що для більшості лікарів на перший план виступає прагматика: “Огида від гнійних ран, ректального пролапсу і гангрени не має значення: їх потрібно оглянути, тому естетичний бік питання неважливий” [1, с. 188].

“Тімн динамізму й трансформації людського життя” [2, с. 15] співає Гевін Френсіс у “Метаморфозах...”. Проблема тілесності актуалізується у цьому творі через розповіді про постійні зміни, яких зазнає людське тіло. В основі наративу – випадки, які автор спостерігав у своїй клінічній практиці, про трансформації тіла пацієнтів, які до нього зверталися, об’єднуючи історії хвороби та історії медицини, мистецтва, літератури, міфів і навіть магії, щоб показати, як

змінюється сама суть людського життя. Так, Френсіс описує випадок рідкісного захворювання – порфірії, що колись породило міф про вовкулак.

Зазначені зміни можуть бути як природні і невідворотні, так і штучного походження, як бажані, так і небажані. Теми, які порушує Френсіс у книзі, можна умовно поділити на чотири частини. До першої належать оповіді про знакові зміни в людському тілі, що відбуваються із плином часу, а також фіксують перехід з одного стану в інший: зачаття, народження, зростання, статеве дозрівання, вагітність, клімакс, смерть. Друга частина містить наративи про кризові медичні стани, які впливають не тільки на організм, а й на психіку: ампутація кінцівки, перелом кістки, гормональні зміни, онкологічні захворювання.

Окрему увагу приділено метаморфозам, які чинять безпосередній вплив на свідомість людини, як-от психічні зміни, що залежать від фази Місяця, тривалість і якість нічного сну, роль пам'яті. І остання частина змін, на яких зосереджується автор, – це добровільне перетворення тіла, що набуває значного поширення у наш час: омолодження, татуювання, зміна статі, кастрація. Френсіс порушує проблему негативних наслідків таких перетворень: так, описується клінічний випадок, коли перспективна студентка юридичного факультету потрапила в пастку анорексії; зловживання нелегальними анаболічними стероїдами негативно позначилося на шкірі і фертильності бодібідера, а також спровокувало його неконтрольовану агресивність.

І вже у 2022 році вийшла найновіша книга Гевіна Френсіса *Recovery: The Lost Art of Convalescence*. Вона також присвячена проблемі тілесності, але тому її аспектові, який рідко порушують у медичному дискурсі, а саме одужанню. Френсіс висвітлює роль культурних, професійних та індивідуально-особистісних переконань у проблемі зцілення. Автор описує широкий спектр методів, що допомагають відновитися: від нововведень відомої британської реформаторки сестринської справи Флоренс Найтінгейл до подорожей і паломництва, від впливу природи до домашніх тварин і затишних махрових халатів. Мистецтво одужання, на його думку, полягає в тому, що людському тілу потрібно дати на це час. Лікар підкреслює важливість повільного зцілення і співчуття до хворого, а також дає уявлення про необхідність партнерських стосунків між медичним працівником і пацієнтом.

Список використаних джерел

1. Френсіс Г. Дивовижні пригоди всередині тіла. Велика подорож від голови до п'ят. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 286 с.
2. Френсіс Г. Метаморфози. Нотатки лікаря про медицину та зміни людського тіла. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2020. 340 с.
3. Francis G. Recovery: The Lost Art of Convalescence. URL https://books.google.com.ua/books?id=CUg4EAAAQBAJ&pg=PT4&hl=uk&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false (дата звернення 21.01.2022)